

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 2. Quænam sint causæ iustæ negandi debitum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

certè esse in ea etate. vt non sit periculum incontinentiæ, id est, circiter sexaginta annorum: vt patet ex Cap. Cum his. & Cap. Ad Apostolicam, De conuersione coniugatorum. Similiter si vir ingrediatur Religionem, vel sacros Ordines suscipiat, necesse est etiam vxorem ingredi Religionem; vel vt sit proeclatæ etatis. Hoc autem diuortium fieri non potest sine auctoritate Episcopi.

Si sine consensu coniugis proficitur.

Dico Secundò: Si alter coniux sine alterius consensu profiteatur, professio est irritada, & reddendus est coniugi. Non potest autem talis liberè petere debitum: tenetur tamen reddere vxore petente. Mortua autè vxore tenetur seruari castitatè; non tamen tenetur ingredi Religionem; quia respectu Religionis votum fuit irritatum, nõ autem respectu castitatis, nisi quatenus vxori præiudicabat, videlicet quo ad redditionem debiti, non autem quo ad petitionem.

Si vxor manet in sæculo.

Dico Tertiò: Si vir ingrediatur Religionem consentiente vxore, sed manente in sæculo, si quidem ipsa consentit, quia ignorabat Iura, putans se posse manere solutam in sæculo, professio viri est irritanda: vnde restituendus est coniugi, nisi coniux ante moriatur. Quòd si ipsa sciuit Ius, cogenda est etiam ingredi Religionem, nisi protestata fuerit cū consentiret, se nolle fieri religiosam.

Si aliter consensum reuocet.

Dico Quartò: Si coniux coniugi facultatem dedit Religionis ingrediendæ, & eam reuocet ante professionem, peccat quidem si sine iusta causa id faciat, alter tamen non potest profiteri. Vide Dominicum Soto dist. 27. qu. 1. art. 4. & Nauarrum cap. 12. nu. 60.

CAPVT VI.

De fide & prole.

DVBIVM I.

Vtrum Coniuges teneantur sibi mutuo debitum reddere?

115 Affirmatur.

Respondeo: Tenentur coniuges sibi mutuo debitum reddere, & quidem pari iure, idque sub peccato mortifero. Est certa: Apostolus 1. ad Corinth. 7. v. 3. Vir, inquit, vxori debitum reddat: similiter & vxor viro. Vbi nota verbum Debitum, quod obligationem iustitiæ insinuat. Confirmatur: Quia ita debetur, sicut domino debetur vsus rei suæ. Quare cū sit in re graui, erit peccatum mortiferum contra iustitiam, si negetur.

Dico, Pari iure, quia etsi in administranda familia non sit par ius vtriusque, sed vir sit caput mulieris; in liberorum tamen procreatione est æquale: quia hæc vxor nõ est inferior, sed sociæ; vnde ex costa procreata est, non ex capite, vel pedibus. Confirmatur ex Apostolo, qui eodem modo loquitur de vxore atque de viro.

Negans debitum peccat.

Hinc sequitur semper peccare coniugè negantem, quoties alter perit tanquam debitum, nisi iusta negandi causa suppetat.

DVBIVM II.

Quanam sint causa iusta negandi debitum?

116 Periculū grauis morbi.

Respondeo: Prima iusta causa negandi debitum, est periculum grauis morbi. Nam iure naturæ quique sibi magis, quàm alteri consu-

lere potest. Hinc Leproso, vel simili lue infecto non tenetur Coniux sanus cum periculo contagij debitum reddere; nempe si vel eius vitium in contractu ignorauit, vel si post contractum superuenit. Aduerte tamen, si non sit probabile contagij periculum (quod iudicio Medicorum cognoscitur) teneri coniugem reddere debitum. Sic intellige Capitulum Quoniam, de coniugio Leprosorum. Vide Caietanum verbo Matrimonij peccata.

Secunda Causa est, periculū abortus: nam vinculum Matrimonij non adstringit contra matrimonij finem.

2. Periculū abortus.

Tertia Causa est, Sanctitas loci. Aduerte tamen, si coniuges diu in loco sacro versari cogantur, vt interdū fit tempore belli, non esse peccatū ibidem vti matrimonio, nempe si humana fragilitas vrgeat, & alio loco commodo careant. Ita Richardus dist. 32. art. 3. q. 1. Siluester verbo Cōsecratio 2. §. 6. Alphonsus Castro lib. 1. de lege pænali cap. 7. documento 2. Sotus dist. 32. art. 3. Couar. 2. parte cap. 7. §. 2. nu. 3. Ratio est; quia tunc non polluitur Ecclesia, cū non censeatur loco sacro fieri irreuentia, sicut neque dum sanguis licitè effunditur in necessaria sui defensione.

3. Sanctitas loci.

Solemnitas festi non sufficit ad negandum debitum, vt colligitur prioris ad Corinth. 7. v. 5. Nolite fraudare inuicem, nisi ex consensu, vt vacetis orationi: potest tamen precibus declinare. Petere autem tunc ordinariè est veniale.

Quando locus sacer nõ polluitur per effusionem seminis vel sanguinis.

Quarta Causa, Fornicatio coniugis, ob quam in perpetuum negari potest: vt supra dictum est.

Quinta Causa, Menstrua coniugis. Nota: esse duplex genus menstruorum. Quoddam enim est perpetuum, sicut fluxus sanguinis Hæmorrhoidæ, quam Dominus tactu simbriæ curauit Matthæi 9. v. 20. & hoc non impedit quòd minùs coniuges possint petere & reddere debitum, vt communiter Doctores docent. Ratio est: Quia non debent perpetuò priuari suo iure ob aliquod incommodum, quod fortè proli eueniret: quamuis probabilius sit nullum incommodū secuturum, eò quòd proles ex tali non videatur suscipienda. Eadem est ratio si vir patiat fluxum seminis.

117 Menstrua.

Fluxus perpetuus sanguinis in vxore.

Fluxus feminis in viro.

Aliud autem est Ordinarium, quod suis periodis recurrit, & feminis sanis solet singulis mensibus euenire. Si vxor tunc debitum petat, omniū sententia peccat, non tamen mortaliter, vt docet valde benè D. Antoninus 3. p. Summæ tit. 1. c. 20. §. 5. & Paludanus dist. 32. q. 1. Dominicus Soto eadem dist. ar. 2. & Caietanus in Summa, verbo Matrimonij peccata. Et ratio est: Quia non est tantum periculum proli, vt experientia docet, vt debeat censerì peccatum mortale. Et confirmatur: Quia leprosi vel infecti morbo gallico si copulentur, multo maius periculum est infectionis proli; & tamen illi coniuges non peccant mortaliter: Satis enim est prolem sic esse, quàm non esse. Vxor tamen, si non possit maritum precibus auertere, non peccat reddendo: imò tenetur reddere, vt ijde Auctores docent. Ob eandem causam solùm peccat venialiter maritus, si debitum petat, sciens vxorem menstruis affectam.

Menstrua: ra petens debitum, peccat venialiter.

Non peccat reddendo.

Maritus peccat venialiter petendo.

Dices: Leuitici 20. iubetur interfici mulier menstruata, & qui ad eam accesserit: ergo vterque peccat mortaliter; videlicet, tam reddens debitum, quàm petens. Et confirmatur: quia Leuit. 18. accedere ad mulierem menstrua patientem, ponitur inter crimina ob quæ gentes illæ Chananææ

H h h h iij interne-

internectione sint deletæ. Vnde videtur etiam esse contra legem naturæ. Quod confirmatur: quia D. Hieronymus in cap. 18. Ezech. dicit ex tali coniunctione nasci claudos & leprosos, & imbecilles: vnde sequitur gratiam iniuriam inferri proli. Ob has rationes Scotus dist. 32. putat esse peccatum mortale in mensuris non solum petere, sed etiam reddere debitum. Sed quod diximus tenendum est, iuxta communem Doctorum sententiam. Vnde

Legaliter erat mortale accedere ad mensuram,

Respondeo: Legem illam partim fuisse ceremoniale, partim naturalem. Quatenus erat ceremonialis, habebat adiunctam penam mortis: sicut & multa alia ceremonialia, quæ tamen iure naturæ non erant illicita, sicut colligere ligna die Sabbati, retinere fermetatam diebus azymorum, comedere sanguinem. Et hoc modo illo tempore obligabat ad mortale peccatum. Ceterum hæc obligatio in lege noua cessauit, & tamen remansit obligatio naturalis: nam accedere ad mensuram, indecentiam quandam continet, & proli nonnihil est periculofum. Sed hæc res non est tanti vt inducat peccatum mortale. Nam illa indecentia est parui momenti, & ordinariè non est periculum proli: nam plures nascerentur cum talibus defectibus, quod tamen non videmus & quæuis esset aliquod periculum proli, non tamen idem esset periculum peccati mortalis, vt iam dictum est, & rectè docet D. Antoninus suprâ. Hinc patet responso ad testimonium Hieronymi.

Naturaliter verò solui veniale.

Ad Primam Confirmationem: Respondeo, præcipua peccata, ob quæ gentes illæ deletæ sunt, fuisse incestus, adulteria, Sodomiam, bestialitatem & idololatriam, quæ femina humani ostendebant idolo. Accedere autem ad mensuram erat minimum. Ponitur tamen cum illis magnis peccatis, quia tantum ibi agitur de peccatis carnalibus. Et veniale peccatum adiunctum alijs mortalibus, sæpè est causa punitionis temporalis.

118 Paupertas non excusat.

Paupertas autem, & liberorum multitudo non est sufficiens causa negandi debitum, quidquid dicat Sotus. Ita Siluester verbo *Debitum coniugale*, §. 10. Nauar. cap. 16. nu. 24. & alij. Quia quod ex iustitia debetur, non potest negari ob incommodum, quod proli ex paupertate obuenerit.

DVBIVM III.

Virum coniux oculis fornicatus possit petere debitum coniugale?

119 Affirmatur.

Respondeo: Verius est, posse petere tanquam debitum: quod est contra Nauarrum. Ita Caietanus tomo 1. tractatu 29. & Sotus dist. 36. ar. 3. Ratio est, quia per fornicationem non statim ipso facto priuatus est suo iure; sed per coniugem vel iudicem est priuandus: neque verò tenetur sese aperire. Confirmatur exemplo filij, qui commisit crimen in parentem, ob quod potest exheredari; qui tamen non est exheres, nisi actu priuetur.

Nō potest tamen extorquere.

Adde tamen, Non posse maritum tunc per vim debitum extorquere: nam vxor habet ius negandi, etsi ignoret. Vnde si vis ei inferatur, fiet illi iniuria.

DVBIVM IIII.

Virum Maritus possit petere & reddere, dum dubitat de Matrimonij firmitate?

120

Respondeo, & Dico Primò: Si sit quodammodo certus, matrimonium fuisse inualidū,

nec petere potest, nec reddere, etsi aliquam suspensionem in contrarium habeat: quia non habet probabilem rationem qua iudicet hanc suam esse vxorem.

Si quasi certus de inualiditate

Dico Secundò: Si sit moraliter certus Matrimonium fuisse validum, etsi habeat leues coniecturas in contrarium, non solum potest reddere, sed etiam petere. Nam leues coniecturæ non faciunt dubium, sed scrupulum. Scrupulus enim est apprehensio inclinans ad iudicandum esse illicitū ex leuibus coniecturis. Hæc duo dicta habentur Capitulo *Inquisitioni*, de sententia excommunicationis.

Si scrupulus habeas.

Dico Tertiò: Qui bona fide contraxit, si dubium de firmitate matrimonij postea ei incidit, tenetur diligentia inquirenda veritati adhibere; per quam, si nihil certi inuenierit, manetque adhuc dubius, potest petere & reddere. Ita Sotus lib. 4. de Iustitia qu. 5. art. 4. contra Adrianum. & dist. 37. art. 5. Est communior sententia. Ratio est; quia in dubio, nemo priuandus est suo iure quod possidet; nam *Melior est conditio possidentis*: iuxta regulam Iuris in 6.

Si bona fide contraxit, & postea dubites, pete & redde.

Dices: Capitulo *Domini*, De secundis nuptijs, Lucius 11 I. ait, Eum, qui adhuc dubitat de morte prioris coniugis, non posse debitum petere; teneri tamen postulanti reddere. Et Capitulo *Inquisitioni*, Innocentius III. dicit, *Cum conscientia pulsat animum ex probabili credulitate, & discreta, quamuis non euidenti, debitum reddere quidem posse, sed petere non debere; ne in alterutrum vel contra legem coniugij, vel contra iudicium conscientia committat offensam.*

Respondeo: Omissis varijs sententijs, Lucium III. loqui de eo, qui mala fide contraxit; scilicet nondum habita certitudine coniugis demortuæ, quod etiam testatur Panormitanus: nos vero loquimur de eo, qui bona fide contraxit, cui postea dubitatio incidit. Innocentius agit quidem de eo, qui bona fide contraxit, sed qui, postquam incidit dubitatio, non præstitit debitam diligentiam in inquirenda veritate; vt Sotus notauit.

Dico Quardò: Qui contraxit cum dubio, debet coniugi bona fide postulanti reddere debitum, sed non potest petere. Est communis sententia Doctorum, præter Sotum, qui putat in hoc euentu nec petere posse, nec reddere. Sed nostra sententia colligitur ex D. Tho. in *Additionibus*, qu. 55. art. 9. in fine. Bonauenturâ dist. 36. in expositione litteræ. Ioannè Medina Codice de *Restitutione* qu. 17. Nauarr. cap. 22. nu. 54. & Commentario in Cap. *Si quis*, de Pœnitentia, dist. 7. Couarruuiâ 2. parte cap. 7. §. 2. nu. 8. Hi namque auctores loquuntur generatim, & comprehendunt etiam eum qui mala fide contraxit.

121 Si contraxit cum dubio, coniugis bonæ fidei reddere non potest.

Probatur Primò: Ex cap. *Domini*, de Secundis nuptijs, vbi id expressè habetur. Neque verum est, Pontificem loqui in foro extertio, vt Adrianus exposuit: nam quærebatur an tales nuptiæ essent licitæ, & an earum vsus licitus esset? Respondet Pontifex *debere reddere debitum, non petere*. Neque etiam Soti expositio satisfacit, qui vult Capitulum intelligi de eo, qui bona fide contraxit: nam expressè agit de eo, qui mala fide contraxit, nempe cū dubio de morte prioris coniugis. Deinde si ageretur de eo, qui bona fide contraxit, falsum esset quod ibi dicitur, nempe, *Non posse petere debitum.*

Probatur